

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

היסטוריה של רפואה במזה"ת - 38005

תאריך עדכון אחרון 19-08-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: קרית א"י ספרא

מורה אחראי על הקורס (רכז): ליאת קוזמא

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: liat.kozma@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יעסוק בהיסטוריה של בריאות הציבור, רפואה וחולי במזרח התיכון וצפון אפריקה במאות התשע עשרה והעשרים. הוא יבחן כיצד תהליכים פוליטיים (כמו נפילת האימפריה העות'מאנית, כיבושים קולוניאליים והקמת מדינות הלאום), התפרצות מגיפות, תנועות אוכלוסין ופריצות דרך מדעיות השפיעו על התנאים הבריאותיים והסניטריים באיזור.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להבין כיצד רפואה מודרנית הגיע למזרח התיכון
להבין את הרפואה הישראלית בהקשרה ההיסטורי והאיזורי

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא: הגדרת מושגים
2. רפואה מדינתית ואימפריאלית: קהיר ואסתנבול
3. חינוך רפואי: בירות
4. בתי החולים המיסיונרים
5. רפואה במרחב העירוני: ירושלים
6. רפואה קולוניאלית: צפון אפריקה
7. התמודדות עם מגיפות: כולרה
8. מחלות אנדמיות: בילהרציה, טרכומה ומלריה
9. מקצוע הסיעוד: אחיות נוצריות, יהודיות וערביות
10. מקצוע הרפואה: עלייתו מחדש של מקצוע הרפואה במדינת הלאום
11. רפואה פלסטינית בתקופת המנדט
12. הקמת בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית
13. סיכום

חומר חובה לקריאה:

1. מבוא: הגדרת מושגים

-
2. רפואה מדינתית ואימפריאלית: קהיר ואסתנבול
Fahmy, Khaled. "Medicine and Power: Towards a Social History of Medicine in Nineteenth-Century Egypt." In *New Frontiers in the Social History of the Middle East*. Ed. Enid Hill, 15–62. Cairo: American University in Cairo Press, 2001.
3. חינוך רפואי: בירות
Farag, Nadia. 1972. "The Lewis Affair and the Fortunes of al-Muqtataf," *Middle Eastern Studies*, 8: 73–84.
4. בתי החולים המיסיונרים
פרי, ירון. 2002. "לקורות בית החולים הבריטי בצפת," *קתדרה: לתולדות ארץ-ישראל וישובה* 103: 84–70.
5. רפואה במרחב העירוני: ירושלים
שווקה, נורברט. 2010. "תולדות הרפואה בירושלים בתקופה העות'מאנית המאוחרת." *ספר ירושלים בשלהי התקופה העות'מאנית בעריכת ישראל ברטל וחיים גורן. ירושלים: יד בן צבי*, 300–283.
6. רפואה קולוניאלית: צפון אפריקה
Thoral, Marie-Cecile. "Colonial Medical Encounters in the Nineteenth Century: The French Campaigns in Egypt, Saint Domingue and Algeria." *Social History of Medicine* 25 (2012): 608–24..
7. התמודדות עם מגיפות: כולרה
בר-אל, דן וזלמן גרינברג, 2006. "חולי וכולרה בטבריה במלחמת העולם הראשונה." *קתדרה: לתולדות ארץ-ישראל וישובה* 120: 182–161.
8. מחלות אנדמיות: בילהרציה, טרכומה ומלריה
גרינברג, זלמן ורקפת זלשיק, 2009. "מסע משלחת חבר הלאומים לחקירת המלריה בארץ-ישראל בשנת 1925." *קתדרה: לתולדות ארץ-ישראל וישובה* 134: 64–49.
9. מקצוע הסיעוד: אחיות נוצריות, יהודיות וערביות
Krik, Hagit. "The Female Imperial Agent and the Intricacies of Power: British Nurses in Mandate Palestine." *JMEWS: Journal of Middle East Women's Studies* 18 (2022): 12–35.
10. מקצוע הרפואה: עלייתו מחדש של מקצוע הרפואה במדינת הלאום
Farhan, Sara. "Women Doctors and the Medical Profession in Iraq during the First Half of the Twentieth Century." *JMEWS: Journal of Middle East Women's Studies* 18 (2022): 59–80.
11. רפואה פלסטינית בתקופת המנדט
Kozma, Liat, and Yoni Furas. "Palestinian Doctors under the British Mandate: The Formation of a Profession." *International Journal of Middle East Studies* 52 (2020): 87–108.
12. הקמת בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית
בני נוריאלי וליאת קוזמא, 2023. "'מעין אריסטוקרציה': בית הספר לרפואה וניהול קאדר הרופאים

בישראל, " בתוך יפעת וייס ועוזי רבהון, עורכים, תולדות האוניברסיטה העברית, 1948-1967, ירושלים:
מגנס.
13. סיכום

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 90 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 10 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:
הקורס כולל סיור עצמאי - חובה.